

Presskonferens online i pandemins tid.

Fångad mellan genrekrav och
demokratiuppdrag

Asbjørg Westum & Gunilla Byrman

Linnéuniversitetet

4 november 2021

Syfte och forskningsfrågor

- Studera hur Folkhälsomyndigheten (FHM) informerar om Covid-19 via presskonferenser och hur de bemöter journalisternas frågor om dödstal och munskydd
1. Hur kommunicerar FHM för att skapa trovärdighet?
 2. Hur använder FHM multimodala verktyg på presskonferenserna?

Teori & metod: Närläsning av tal, text och bilder i kritiskt diskursperspektiv och genre teori om presskonferensen

FHM:s uppdrag från webbplatsen

”Folkhälsomyndigheten har ett nationellt ansvar för folkhälsofrågor. Vår uppgift är att främja en god och jämlik hälsa, förebygga sjukdomar och skador samt verka för ett effektivt smittskydd och skydda befolkningen från olika former av hälsohot. Särskild vikt ska fästas vid de grupper som löper störst risk att drabbas av ohälsa.”

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/vart-uppdrag/>

Pressträff om covid-19, 14 januari 2021

Tillsammans kan vi bromsa smittan

Stanna hemma även om du bara känner dig lite sjuk.

Håll avstånd till andra både inomhus och utomhus.

Tvätta händerna ofta med tvål och vatten.

Umgås i en mindre krets, undvik nya nära kontakter.

Arbeta hemifrån om det finns möjlighet.

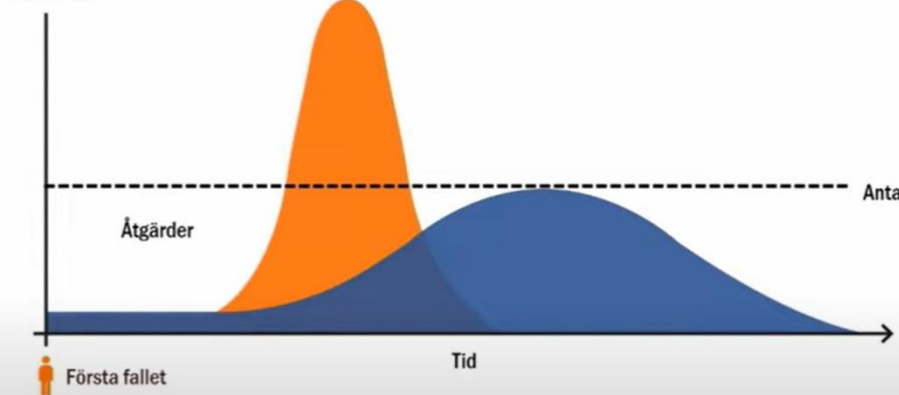
Testa dig vid symptom.

Linnéuniversitetet Kalmar Växjö

Pressträff om covid-19, 7 maj 2020

Plana ut kurvan

Antal fall

Definition av presskonferensen som genre

”Presskonferensen representerar en institutionaliserad arena för politiskt agerande och journalistiska frågor. De har en ceremoniell karaktär, och de kan också tjäna som symbolisk representation av offentligt ansvar, men de befinner sig också i ett sammanhang där politiska diskurser artikuleras, återuppförs och förhandlas” (Ekström & Eriksson 2018, 352).

Materialet

Datum	Press- konferensens längd	Döda	Sjuka	IVA & vårdavdelning
16 mars 2020	33 minuter	6	1,146	Ingen information
27 april 2020	38 minuter	2,289	19,431	533/2,288
7 maj 2020	39 minuter	3,056	25,358	476/2,128
16 juni 2020	38 minuter	4,952	53,694	239/1,264
1 september 2020	47 minuter	5,849	84,571	17/158
17 december 2020	42 minuter	7,908	367,025	267/2,504
14 januari 2021	60 minuter	10,207	523,448	355/2,621
17 juni 2021	61 minuter	14,634	1,094,634	89/378

Resultat i korthet

- Presskonferenserna har alltid samma struktur: kort information och frågestund
- Presskonferenserna om Covid-19 är planerade och återkommande
- Vagt språk med undvikande språkliga strategier i svaren på journalisternas frågor
- Konsekvent pandemibekämpningsstrategi
- En rad multimodala funktioner används
 - Dödsfall: Visar antal döda i introduktionen, men säger inte mycket om talen
 - Munskydd: Tar aldrig upp munskydd i introduktionen, utan endast när journalister frågar

Om dödstal den 16 mars 2020

Vi vet inte hur relevant det är att räkna om det [...] Vi gör vårt bästa för att minska risken för dödsfall så mycket som möjligt. Och det handlar väldigt mycket om att försöka skydda dom äldre från smitta. Och nu har vi tid att göra det. I Italien så såg man inte det här förrän det var lite sent att göra det, för man hade redan då inne smittan i sjukvården och äldreboenden. Vi ska jobba väldigt hårt tillsammans för att försöka att inte hamna i den situationen.

Om dödstal den 27 april 2020

Jag kan inte kommentera det, men det är klart att en väldigt strikt lock down har ju också andra effekter, man balanserar ju olika saker. [...] Nackdelen med en lock down helt är att det inte blir så mycket smittspridning och då har man ju problemet kvar så att säga sen när man lättar på den.

Om dödstal den 14 januari 2021

Vi kommer inte att ändra vår statistisk på något sätt. Men däremot när man bedömer helheten vad gäller effekten på dödstalen i landet så behöver man titta på olika statistiska källor. [...] Att titta på överdödligheten som finns uppdaterad på vår webbplats, att titta på SoS statistisk om dödsfall inom 30 dagar.

WHO:s rekommendation

“If Covid-19 is spreading in your community, stay safe by taking some simple precautions, such as physical distancing, wearing a mask, keeping rooms well ventilated, avoiding crowds, cleaning your hands, and coughing into a bent elbow or tissue. Check local advice where you live and work. Do it all!”

Om munskydd den 17 december 2020

Nej, det kommer tyvärr väldigt få studier. Det kom en lite intressant studie från Tyskland som var liknande den som var gjord på staden Jena får nåt år sen. Men den har ungefär samma grundläggande problem som mycket annat. Annars har vi den danska studien som är ganska tydlig, så det kommer inte mycket data tyvärr. [...] Det finns liksom inget fast ställningstagande i den frågan.

Om munskydd den 14 januari 2021

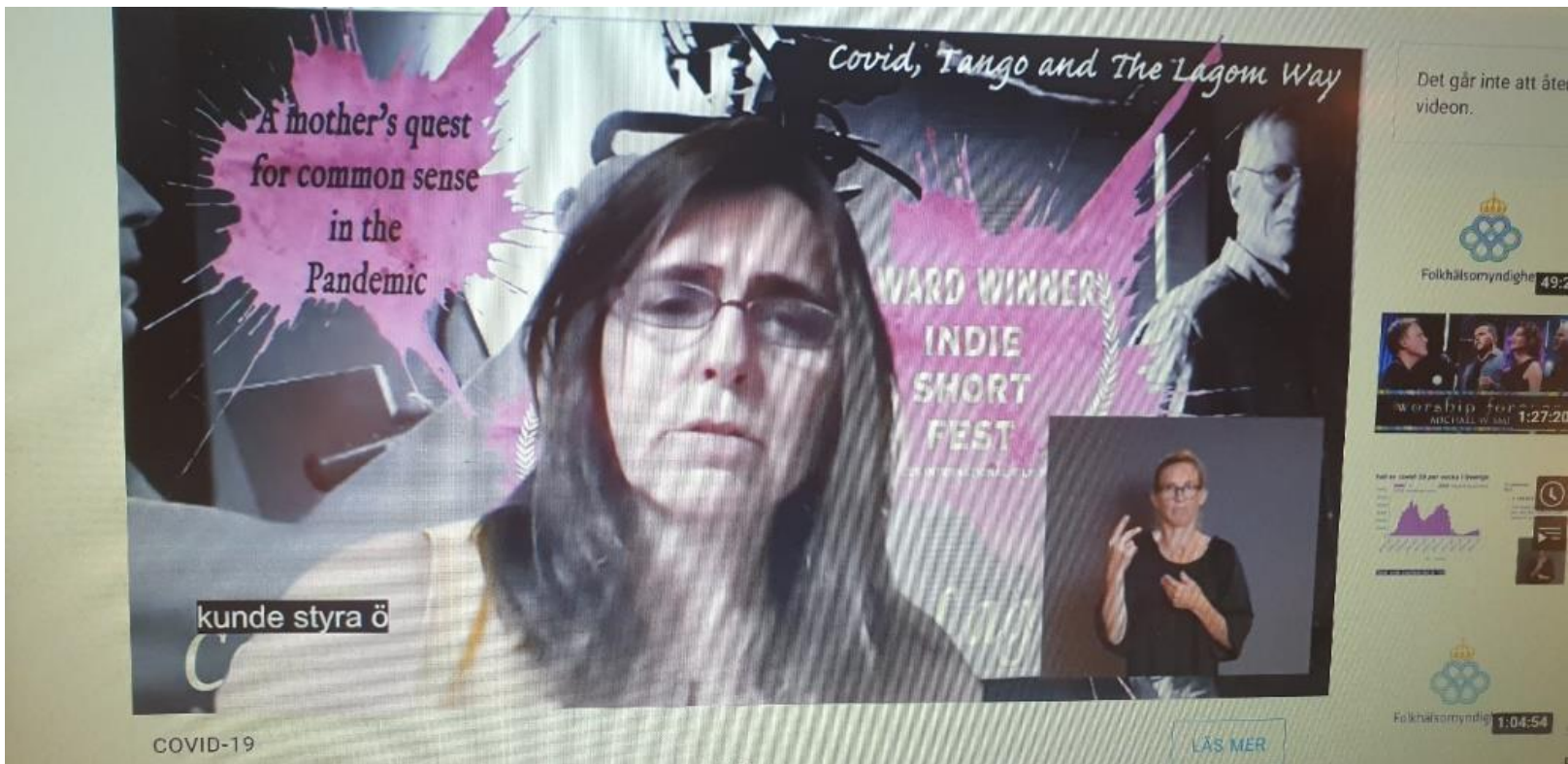

Vi tycker det är viktigt att man förhåller sig till rekommendationerna för smittan innan man får symptom. Därför är det viktigt att jobba hemifrån, hålla avstånd och använda munskydd när det är trängsel i kollektivtrafiken. Och att arbetsgivare tittar på situation där man har tätt vistelse under lång tid i mindre lokaler och beaktar munskydd och där finns det rekommendationer på vår webbplats kring den frågan.

Tankar om kommunikation, trovärdighet och demokrati

- Om genren
 - Planerade presskonferenser
 - Många grafiska inslag ackompanjerade av tal, skrift, teckentolkar och textning.
 - Korta presentationer, mycket tid för frågor

Fortsättning om kommunikation, trovärdighet och demokrati

- Multimodaliteten – ett tveeggat svärd
 - En hjälp för för att skapa trovärdighet, god integration mellan tal, skrift och bild.
 - Allt sker simultant – stor kognitiv belastning för publiken.
- Kommunikativ strategi – vaghet och konsekvens
 - Trovärdigheten hotas av frågor om dödstal och munskydd
 - Områden där FHM inte har specialistkompetens
- Allmänheten har relativt högt förtroende för FHM, men har FHM förtroende för allmänheten?

The screenshot shows a YouTube video player with the title "Fall globalt". The video content includes a world map titled "Countries, areas or territories with COVID-19 cases reported in the last 7 days" and a list of statistics. The statistics are:

- Cirka 2,9 miljoner fall och 206 000 döda i världen
- Cirka 1,1 miljon fall och 118 000 döda i Europa

The video player interface includes a search bar, a video thumbnail, and a video player with a progress bar and controls.

Tack för att ni lyssnade!

Pressträff om covid-19, 14 januari 2021

Tillsammans kan vi bromsa smittan

Stanna hemma även om du bara känner dig lite sjuk.

Håll avstånd till andra både inomhus och utomhus.

Tvätta händerna ofta med tvål och vatten.

Umgås i en mindre krets, undvik nya nära kontakter.

Arbeta hemifrån om det finns möjlighet.

Testa dig vid symtom.

Asbjorg.Westum@lnu.se

Gunilla.Byrman@lnu.se

